

A woman in profile, looking out over a savanna landscape at sunset. The sky is a warm orange, and the trees are silhouetted against the light. The woman's face is in shadow, but her eyes are looking towards the horizon. The overall mood is contemplative and serene.

*Завладяваща история, в която отеква
ехото на „Слугинята“ на Катрин Стокет*

Дъщерята

enthusiast

БАРБАРА МЪЧ

на Слугинята

Дъщерята
БАРБАРА МЪЧ
на слугинята

Превела от английски
Мариана Христова

enthusiast

София, 2015

Barbara Mutch
The Housemaid's Daughter

Copyright © 2012 Barbara Mutch Limited
The right of Barbara Mutch to be identified as the Author of the
Work has been asserted by her in accordance with the Copyright,
Designs and Patents Act 1988.

First published in 2012 by HEADLINE REVIEW, An imprint of
HEADLINE PUBLISHING GROUP

Барбара Мъч
Дъщерята на слугинята

© Мариана Христова, преводач, 2015

© Виктор Паунов, художник, 2015

© Enthusiast – запазена марка

на „Алто комюникейшънс енд пъблишинг“ ООД, 2015

ISBN 978-619-164-174-1

Пролог

Ирландия, 1919

Днес заминах за Африка.

Излязох през входната врата и тръгнах по плочите на тротоара. Чайките крещяха над скалите на Банък, а милата ми сестра Ада плачеше. Майка ми – в кафявата рокля, която носеше за сватби и кръщенета – погледна на другата страна. „Запомни това – повтарях си отново и отново, докато се качвах в двуколката. – Запомни това: кръжащите чайки, плискането на вълните по пясъка на залива, червените и напукани ръце на татко, Иъмън, който пристъпва от крак на крак, земята с аромат на торф, мириса на дим от комина и уханието на люляци...

Запомни го, не го забравяй никога.“

Глава 1

Изобщо не е трябвало да се раждам в Крадък Хауз. Не и аз.

Но майка ми Мириам останала в *kaia** в задната част на къщата, под рехавата сянка на трънливото дърво, и стенела тихо в следобедната жега, когато мадам се върнала от училище заедно с децата и прекосила градината, за да я потърси.

Тогава вече било много късно да отидат в болницата.

Мастър** Едуард бил у дома и се занимавал с документите си в кабинета. Мадам го изпратила да доведе семейния лекар от кабинета му на Чърч Стрийт. Било време за обяд и вдигнали доктор Уилмът от масата. Майка ми ми каза, че мадам наредила на децата – госпожица Розмари и мастър Фил – да се махнат от едностайната *kaia* и помогнала на Мириам да стигне до къщата. Там я хванала за ръката и започнала да бърше челото ѝ със собствената си кърпичка – същата, която Мириам била изгладила предишния ден.

Лекарят дошъл. Мастър се върнал в кабинета си.

А после съм се родила аз. Било 1930 година.

Мама ме нарекла Ада, на по-малката сестра на мадам, която живеела отвъд морето, на място, наречено Ирландия.

---

* Виж речника в края на книгата.

** Господар, господин. – Бел. прев.

Мисля си, че през целия си живот съм изпитвала благодарност, задето съм се родила в Крадък Хауз. Това ме кара да се чувствам част от него по начин, по който майка ми Мириам никога не е била. Тесните стъпала и месинговите дръжки на вратите познават ръцете и краката ми, рехавото трънливо дърво и кайсиевият храст ме пазят в себе си, носят ме в сока си година след година. И в замяна и аз притежавам някаква част от тях. Затова, когато съдбата ми отне Крадък Хауз, не можех да разбера живота си след това.

Крадък се намира в Кару, огромната южноафриканска полупустиня, в която човек неизменно се озовава, ако тръгне от зелените планини, които обримчват брега като стръмен фьстон, и навлезе достатъчно навътре в сушата на континента. Кару е суровият терен, който трябва да пресече, преди да стигне до Йоханесбург, където може да извади злато от земята и да забогатее. Разбира се, тогава не знаех тези неща. Целият ми свят се състоеше от квадратна двуетажна къща от кремав камък с червен ламаринен покрив в малък град, заобиколена от скалисти *korries*, кафява пръст и никакъв дъжд. Единствената вода, която познавах, беше тази на реката Груут Вис – Голямата рибна река, – която понякога се раздвижваше и потичаше в една бразда край къщата, откъдето можеха да я отведат в градината, за да пият растенията. На края на града, където небето и земята се сливаха, коравите храсти на Кару, които никога не можеха да станат по-високи от дете, се бяха заловили упорито за сухата земя. Над храстите стърчаха съсухрените стволоче на алое, увенчани с остри оранжеви цветчета, които на фона на ниския храсталак приличаха на огнени пламъци. Имаше и някои дървета, като евкалипт и мимоза, но само в градините или надолу по

бреговете на Груут Вис, където корените им можеха да стигнат до вода.

В малкото случаи, в които валеше, трополенето по ламаринения покрив беше така оглушително, че госпожица Розмари и младият мастър Фил започваха да крещят. Аз и майка ми – в *kaia* в дъното на градината – също спяхме под ламаринен покрив, но нашият беше сив и заслонен от клоните на трънливото дърво. Те смекчаваха трополенето и го превръщаха в съскане. Мен дъждът не ме караше да крещя. Вместо това заставах на вратата на *kaia*, слушах го и се взирах в равнината отвъд оградата. Когато майка ми не гледаше, подавах босия си крак, потапах го в рекичките, които пълзяха по коравата земя, и наблюдавах как водата се събира и неохотно попива в земята около пръстите ми.

Крадък Хауз се намираше на Дандъс Стрийт, точно над Груут Вис и под Маркет Скуеър. Някъде по средата си Дандъс се превръщаше в Брий Стрийт. Не знам защо на една улица ѝ трябват две имена – мама казваше, че навярно за да не оставят никой предтеча непочетен, – но така стояха нещата. След като улицата с двете имена пресечеше Риджънт Стрийт, тя се стесняваше, вливаше се в едно предградие* и изчезваше.

Крадък Хауз имаше дървена *stoep* със столове с полуовални седалки, която обграждаше къщата почти изцяло, като кръг, прекъсваше пред кухнята и отново започваше след пералното помещение. Според майка ми това беше

---

* В Южна Африка така се наричат градските жилищни зони, обитавани от не-бели. Обикновено предградията се намират в покрайнините на градовете и се отличават с по-лоши жилищни условия. Тази практика навлиза в края на XIX в. и продължава до края на апартейда в последните години на XX век. – Бел. прев.

добре, защото в противен случай сме щели да искаме да седим там по цял ден, когато би трябвало да перем, да готвим или да гладим.

Но при все че копнеех да седна на някой от тези столове, майка ми категорично ми забрани да го правя. Те бяха за семейството, така казваше тя.

– Но и аз съм от семейството! – възразявах с надежда и гладех влакнестото дърво.

– Къш, дете – измърморваше мама и ми заповядваше да продължа с лъскането на пода. Двете обикновено разговаряхме на английски, освен когато ми беше много сърдита или когато нощем ми пееше: *Thula thu' thula bhabha...*

„Тихо, тихо, тихо, малко бебче...“

Не че толкова държах да седна на някой от столовете. На горния етаж имаше тайно място за наблюдения, от което се виждаше много по-добре, отколкото от *stoep*. Сутрин, когато децата бяха на училище, а аз бях заета да бърша прах на горния етаж, се промъквах в стаята на мастър Фил, покатервах се на сандъка му с играчки и поглеждах през прозореца.

И тя се разкриваше пред очите ми: целият Крадък, а може би, както си мислех, и цялата Кару. Разгръщаше се на жълтото утринно слънце като картата, която мастър веднъж разгърна за младия мастър Фил на жълтата светлина на лампата в кабинета си. Ако присвиех очи и не обръщах внимание на рамките на прозорците, можех да си представя, че летя право над широките улици на града, над кулата на Холандската реформирана църква – много по-висока от „Сейнт Питър“, църквата на мастър и мадам, – а после над кафявите плитчини на Груут Вис с мимозите, които пускаха корени все по-надълбоко и търсеха вода, през дяволите от прах, които се въртяха в небето над ниската растителност на откритата местност,

после над скалистите *korries*, покрити с високи купчинни лъскави камъни на ранното слънце, и най-накрая над планините, обрасли с гъсти гори. Едва можех да зърна планините, но всички говореха за тях така, сякаш се намират там, особено когато беше студено и земята се покриваше със скреж като със захар.

Докато стоях там всеки ден и проточвах врат навън, ми се струваше, че за един специален миг целият град, цялата Кару е моя. От това място, от този прозорец, тя принадлежеше на мен и на никого друго.

Така, както ми принадлежеше и Крадък Хауз.

Може би мадам изпитваше същото по отношение на мястото, наречено Ирландия, отвъд морето, откъдето беше дошла. Сякаш и тя се вираше през прозорците и търсеше нещо отвъд евкалиптите, Груут Вис и кафявия прах, увиснал над Маркет Скуеър, когато имаше прекалено много конски каруци и нямаше дъжд.

Майка и татко не възразяват срещу решението ми да замина за Африка. Всъщност точно от това имат нужда – но не биха го казали открито. И аз не го споменавам. Така ще могат да дадат стаята ми под наем срещу повече пари, отколкото мога да им давам аз от заплатата си. На Иъмън му трябва ботуши, а палтото на Ада – моето старо, зеленото – е съвсем износено. Не разполагаме с достатъчно пари, за да остана.

С нетърпение очаквам отпътуването и същевременно се боя от него. Защото знам, че стигна ли там, няма да мога да се върна никога. Това е решение за цял живот. И макар че ще поддържам връзка със семейството и приятелите си чрез писма, никога вече няма да видя милите им лица или да чуя ирландския им смях. Това означава да емигрираш.

Госпожа Пумил, от *kaia* в съседната къща, завиждаше на майка ми Мириам и на мен. Казваше, че нашата мадам се държи добре с нас за разлика от нейната, която следеше колко захар има в буркана в кухнята и караше госпожа Пумил да обръща джобовете си, ако си помислеше, че са пълни с откраднати неща.

– Ааах! – въздъхваше госпожа Пумил и всмукваше въздух между зъбите си, преди да се заклати обратно към своята *kaia* с изкривен *doek* и плющящи джобове на престилката.

Бисквитите или това, което беше взела назаем, сега лежах на дъното на коша за боклук на нейната мадам. Тя никога не докосваше бисквитите, пипани от госпожа Пумил. Така и не научих името ѝ – тя беше просто „мадам“, както повечето мадам бяха „мадам“.

Името на нашата мадам – освен „мадам“ – беше Катлийн. Госпожа Катлийн Харингтън, по баща Мур, както веднъж ми написа с полегатия си почерк, макар че не обясни защо има толкова много имена. Мадам беше висока и нежна и имаше зелени очи и кафява коса, която денем увиваше на топка отзад на главата си. Веднъж я видях без топката и косата ѝ се рееше около главата като дим. Седеше пред тоалетната си масичка, облечена в светлосинята си нощница, и пишеше в специалната си книга, а аз бях там само защото майка ми Мириам ми каза да доведе мадам, тъй като младият мастър Филип повръщаше в банята на децата.

– Ада! – възкликна мадам и веднага стана. Нощницата ѝ с избродирани на подгъва цветя забърса пода. – Станало ли е нещо?

– Просто мастър Филип пак прави ауу – отговорих от вратата. – Мама казва да дойдете.

Мадам беше добра майка, и то не само на госпожица Розмари и мастър Фил, макар че госпожица Роуз прекарваше много време в спорове с нея. Но пък рядко се случваше госпожица Роуз да се съгласи с когото и да било.

– Толкова е своенравна – въздишаше мадам пред мастър, използвайки дума, която не знаех, но се досещах какво означава. – Какво ще правим?

Добротата на мадам към мен означаваше, че ми позволяваше да седя на съседния стол на *stoeper* – въпреки че майка ми се мръщеше – или до нея, докато свиреше на пианото. Мадам ме караше да се чувствам така, сякаш това въпреки всичко е моят стол. Освен това ме караше да се чувствам така, сякаш съм нейна.

Мастър Едуард не ме караше да се чувствам така, сякаш съм негова, което беше жалко, защото друг баща нямах. Дълго време си мислех, че не е необходим баща, за да имаш бебе. Във всеки случай смятах, че само белите деца си имат бащи.

Майка ми Мириам напуснала преградията Кузакеле в покрайнините на Порт Елизабет*, когато е била осемнайсетгодишна, за да дойде да работи за мастър Едуард в Крадък. Той току-що бил купил Крадък Хауз и чакал мадам да пристигне отвъд морето. Мастър спестявал години наред, казваше мама, за да купи Крадък Хауз за мадам, която щяла да стане негова съпруга. Но мастър никога не идваше в будоара на мадам и само понякога влизаше в спалнята ѝ. Разбирах това: когато оправях леглото всяка сутрин, виждах в него отпечатъците от тялото на мадам и само от него. Това ме учудваше: мислех, че хората, които са женени, искат да бъдат винаги заедно, особено след като са спестявали толкова дълго за Крадък Хауз. Но не попитах

---

* Един от най-големите градове в Южна Африка. – Бел. прев.

майка си защо може да не искат – щеше да е нечестно да ѝ задавам такъв въпрос, когато самата тя нямаше съпруг. Но да нямаш съпруг, не беше нещо необичайно. Имаше много жени като мама, например госпожа Пумил от съседната къща, макар че тя приемаше много посетители в своята *kaiia*. Но посетителите не бяха съпрузи и никога не можеше да се разчита, че ще продължат да се отбиват.

Когато питах майка ми Мириам за живота ѝ като майка, преди възможността за съпрузи, тя отговаряше, че е вървяла с къщата. Не знам дали това е вярно. Не мисля, че хората могат да се купуват едновременно с къщите, дори тогава. Но сигурно е можело – може би затова майка ми от съседната къща продължаваше да държи госпожа Пумил дори когато ядеше прекалено много захар и забавляваше твърде много посетители.

Но е вярно, че до края на живота си мама работеше в Крадък Хауз и умря там един ден, докато лъскаше среброто на кухненската маса.

Исках и аз да прекарам целия си живот в Крадък Хауз. Не исках да живея в онова място, където Брий Стрийт намаляваше, вливаше се в предградието и изчезваше. Исках да живея и умра в Крадък Хауз, където се бях родила. Където със сигурност ми беше мястото точно поради това, нали така?

Но исках да умра, докато лъскам сребро под кораловото дърво* в градината, където изумруденозелените птички се стрелкат сред червените цветя, а небето наднично яркосиньо между трептящите листа.

---

* *Erythrina caffra* – малко полувечнозелено дърво с кораловочервени листа, разпространено в източната част на Южна Африка. – Б. пр.

Барбара Мъч
ДЪЩЕРЯТА НА СЛУГИНЯТА

Превод *Мариана Христова*
Редактор *Велислава Вълканова*
Коректор *Снежана Бошнакова*
Художник *Виктор Паунов*
Предпечат *Анна Георгиева*

Английска. Първо издание
Формат 16/60x90. Печатни коли 28,5

ISBN 978-619-164-174-1

Издава enthusiast

Запазена марка на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел.: 02/943 87 16
факс: 02/943 87 18
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите с отстъпка
от www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „ФолиАрт“

*Епично пътуване. Несигурна любов.
Трайно приятелство.*

Катлийн Харингтън напуска родния си дом в Ирландия през 1919 година, за да отпътува към Южна Африка и да се омъжи за годеника, когото не е виждала от пет години. Изолирана и самотна, тя намира утеха в приятелството на дъщерята на прислужницата си, Ада. Под ръководството на Катлийн Ада се превръща в талантилива пианистка и читателка, която не устоява на изкушението да обръща страниците на дневника на Катлийн и да открие тайните, които тя се опитва да скрие.

Когато Ада е компрометирана и установява, че чака дете от смесена раса, тя избягва от дома си. Отхвърлена от собствените си сънародници, е принудена сама да създаде живот за себе си, за детето си и за музиката. Катлийн обаче все още вярва в Ада и гръзва да наруши ограниченията на апартейда, за да я открие. Отвъд жестокостта на тяхната разделена страна съществува любов, надежда – и изкупление.

„ДЪЩЕРЯТА НА СЛУГИНЯТА“ е изумителен и предизвикващ размисли дебют, който обрисова драмата и скръбта на две забележителни жени на фона на красива, но разделена земя.

www.enthusiaist.bg

9 786191 641741

Цена 18,00 лв.